

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "คุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาต่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา" สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาต่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาในกรุงเทพมหานคร สุ่มตัวอย่างครูศิลปศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบธรรมดา (Simple Radom Sampling) เลือกโรงเรียนได้ 145 โรงเรียน แล้วเลือกครูจากโรงเรียน 145 โรงเรียนนั้นได้โรงเรียนละ 1 คน รวม 145 คน ส่วนผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสาขาศิลปศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครู และครูศิลปศึกษาซึ่งประสบผลสำเร็จในการสอนศิลปศึกษาและนักเรียนในความดูแล มีผลงานชนะการประกวดภาพเขียน สุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ 145 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งหมด 290 คน นอกจากนี้มีการสุ่มตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 6 จำนวน 300 คน จากโรงเรียน 145 โรงเรียนข้างต้น เพื่อนำข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมศิลปศึกษามาประกอบการอภิปรายผล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เนื้อหาของกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา จุดประสงค์ คุณสมบัติที่ต้องการ เน้นจากแผนการสอนศิลปศึกษา กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัยของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แล้วนำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามการรับรู้ของครูศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา เกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาค้นคว้า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1. แบบสำรวจรายการ (Check - List) สอบถามสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2. แบบสำรวจรายการแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สอบถามการรับรู้ของครูศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา เกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาค้นคว้า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 3. แบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended) สอบถามการรับรู้และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

นอกจากนี้มีแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 6 เกี่ยวกับกิจกรรมศิลปศึกษาที่นักเรียนกำลังปฏิบัติอยู่ว่า นักเรียนได้รับคุณค่าจากกิจกรรมศิลปศึกษานั้นประการใด เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา และทดลองใช้ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามไปแจกครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนและสถาบันต่าง ๆ ทั้ง 24 เขตจำนวน 180 โรงเรียน (รวมโรงเรียนที่ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษามางคนทำงานอยู่ด้วย) ส่วนใหญ่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลค้นด้วยตนเอง มีบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับคืนทางไปรษณีย์ การแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มทำระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 ถึง วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2528

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการรับรู้ของครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษา มาวิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยิม เลขคณิต (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับการรับรู้ของครูศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าซี ($z - test$) ส่วนข้อมูลของนักเรียนวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ เสนอเป็นความเรียงประกอบการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูศิลปศึกษา ในงานวิจัยนี้เป็นเพศชายมากกว่าหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด เรียนมาทางศิลปศึกษาโดยตรง และเคยเรียนวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาเอก มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 1 ถึง 5 ปี
2. ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา ในงานวิจัยนี้เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด เรียนมาทางศิลปศึกษาโดยตรง และเคยเรียนวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาเอก มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 6 ถึง 10 ปี
3. ครูศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา ส่วนใหญ่มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน ดังนี้
 - 3.1 กิจกรรมศิลปศึกษาส่วนใหญ่ในประเภทการ เขียนภาพและระบายสี การปั้น แกะสลัก การพิมพ์ภาพ งานออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ งานสานถักทอและ เย็บปัก และการรู้คุณค่าทางศิลปศึกษา มีคุณค่าอยู่ในระดับมาก ในด้านการส่งเสริมความรู้ทางศิลปะ เทคนิคการทำงานศิลปะความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางอารมณ์ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน ส่วนคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาเหล่านั้น ในด้านการส่งเสริมการประหยัด และการนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทต่าง ๆ

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 กิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ที่จะสอนและส่งเสริมด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางศิลปะ ทักษะคิดและการรู้คุณค่าทางศิลปะ

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 กิจกรรมศิลปะศึกษาส่วนใหญ่มีความเหมาะสมมากที่จะสอนและส่งเสริมทุกด้าน ยกเว้นกิจกรรมศิลปะศึกษาบางประเภท เช่น งานสาน ถักทอและเย็บปัก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และกิจกรรมการปั้นแกะสลัก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการส่งเสริมทักษะ ทักษะคิดและการรู้คุณค่าทางศิลปะ

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 กิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมมากที่จะสอนและส่งเสริมทุกด้าน

4. การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูศิลปะศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา เกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมศิลปะศึกษาต่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า ครูศิลปะศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา ส่วนใหญ่ทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้ไม่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ครูศิลปะศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด เรียนมาทางศิลปะศึกษาโดยตรง และเคยเรียนวิชาศิลปะศึกษาเป็นวิชาเอกเหมือนกัน สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษาส่วนใหญ่ มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าครูศิลปะศึกษา ครูศิลปะศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษาส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของกิจกรรมศิลปะศึกษาต่อการส่งเสริมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าทั้งครูศิลปะศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษาส่วนใหญ่เรียนมาทางศิลปะศึกษาเป็นวิชาเอกโดยตรง มีความรู้ระดับปริญญาตรีและมีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วเหมือนกัน ทำให้รู้เป้าหมายประสงค์ของหลักสูตรศิลปะศึกษาว่าต้องการให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเกิดลักษณะนิสัยที่ดีอย่างไร เช่นเดียวกัน ซึ่งตรงกับที่ แกร์ริสัน

(Garrison) อ้างใน ม่องศรี เกียรติเลิศสนภา (2526 : 25) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการซึ่งทางสมองตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการสัมผัสของร่างกายกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งเร้าทำให้เราทราบว่าสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร หมายความว่าอย่างไร ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้และการมีประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วยในการรับรู้ นั้น ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

2. จากการศึกษาข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา ส่วนใหญ่ทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้ที่ไม่แตกต่างกันว่า กิจกรรมศิลปศึกษา ส่วนใหญ่ในประเภทต่าง ๆ มีคุณค่าอยู่ในระดับมาก ตามตารางสรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 143 แสดงการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษา

คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา

ประเภทกิจกรรมศิลปศึกษา	ความรู้ทางศิลปะ	เทคนิคการทำงานศิลปะ	ความคิดสร้างสรรค์	พัฒนาการทางอารมณ์	ความสนุกสนานเพลิดเพลิน	ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น	การประหยัด	การนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	การสร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน
1. การเขียนภาพและระบายสี (23กิจกรรม)	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก
2. การปั้นแกะสลัก (16 กิจกรรม)	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก
3. การพิมพ์ภาพ (9กิจกรรม)	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง
4. งานออกแบบสร้าง-สรรค์จากเศษวัสดุ (11 กิจกรรม)	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
5. งานสานถักทอและเย็บปัก (6กิจกรรม)	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก
6. การรู้คุณค่าทางศิลปะ (4 กิจกรรม)	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก

จากตารางวิเคราะห์จะเห็นว่า กิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในวิชาศิลปะศึกษา . กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในแต่ละประเภท มีคุณค่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld 1957) อ้างใน วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ 2515 : 18) ผู้เป็นนักการศึกษาที่เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา กล่าวว่า การที่เด็กได้ปฏิบัติงานทางศิลปะศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาในด้านสุนทรียภาพ การรับรู้ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสร้างสรรค์ และเทคนิคของการทำงาน ซึ่งควรมีการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เด็ก และได้กล่าวเห็นว่า วิชาศิลปะศึกษาเป็นวิชาที่มีโอกาสส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เด็กได้มากกว่าวิชาอื่น ๆ อีกด้วย

ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมศิลปะศึกษา ประเภท งานออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ เป็นกิจกรรมประเภทเดียวที่มีคุณค่าในการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน อยู่ในระดับมาก แสดงว่ากิจกรรมศิลปะศึกษาหน่วยนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาให้นักเรียนปฏิบัติ

ข้อที่น่าสังเกตคือ ครูศิลปะศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษาเห็นว่า กิจกรรมศิลปะศึกษาส่วนใหญ่ แต่ละประเภทมีคุณค่าด้านการส่งเสริมการประหยัดเพียงในระดับปานกลาง ยกเว้นกิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทการพิมพ์ภาพ และงานออกแบบสร้างสรรค์ ที่มีคุณค่าในด้านการส่งเสริมการประหยัดในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมศิลปะศึกษา ส่วนใหญ่ต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งต้องซื้อหามา แต่กิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทการพิมพ์ภาพ และงานออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ใช้เศษวัสดุหรือวัสดุต่าง ๆ จากธรรมชาติ จากวัสดุสิ่งเคราะห์จากการสะสมแทบทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ครูศิลปะศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา ยังเห็นว่ากิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีคุณค่าในการส่งเสริมด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง ยกเว้นกิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ งานสาน ถักทอและเย็บปัก ซึ่งมีคุณค่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกอะไร เพราะงานประเภทสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ งานสาน ถักทอ และเย็บปัก ล้วนทำให้เกิดสิ่งที่ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ส่วนงานประเภทอื่น เช่น การเขียนภาพและระบายสี การปั้นแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การรู้คุณค่าทางศิลปะ ให้ประโยชน์ด้านการส่งเสริมความรู้ความสามารถทางศิลปะโดยตรง ซึ่งผู้ที่ได้เรียนรู้จะต้องนำไปประยุกต์ คือ ผสมผสาน เป็นรูปใหม่ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ครูศิลปะศึกษาและ

ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาจึงเห็นว่า กิจกรรมที่มีลักษณะ เป็น เรื่องของศิลปะแท้ ๆ เหล่านี้ให้ประโยชน์แก่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างอ้อม ๆ และประเมินว่ามีคุณค่าปานกลางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สำหรับคุณค่าด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาเห็นว่า กิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีคุณค่าด้านนี้ในระดับมาก ยกเว้นกิจกรรมศิลปศึกษาประเภท งานเขียนภาพระบายสี งานสาน ถักทอและเย็บปัก ซึ่งมีคุณค่าส่งเสริมด้านนี้ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะเนื้อหาของกิจกรรมศิลปศึกษาประเภทการเขียนภาพและระบายสี งานสาน ถักทอและเย็บปัก ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติพัฒนาเป็นรายบุคคล แต่ถ้าผู้สอนส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะฝึกหัดให้รู้จักปรึกษาหารือ หรือ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในโอกาสเหมาะสม เช่น การเขียนภาพฝาผนัง (Mural Painting) การทำโมบายล์ (Mobile) งานโมเสค(Mosaic) และการสร้างสรรค์จากเศษวัสดุเหลือใช้ กิจกรรมศิลปศึกษาประเภทเหล่านี้ก็น่าจะมีคุณค่าด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มากที่สุดทีเดียว

ส่วนคุณค่าด้านการส่งเสริมการสร้างนิสัยที่ดีในการทำงานนั้น ครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา เห็นว่า กิจกรรมศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีคุณค่าในระดับมาก แสดงว่าเนื้อหาของกิจกรรมศิลปศึกษาส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยฝึกให้นักเรียนรู้จักสังเกตจดจำความงามของสิ่งแวดล้อม ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีความสำนึกที่ถูกต้องในคุณค่าของการทำงานศิลปะและงานอื่น ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ วิชาศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาที่มีความเหมาะสมในการสร้างนิสัยที่ดีในการทำงานให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 279) ที่ระบุกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความประณีต รสนิยมที่ดี มีโอกาสได้แสดงออกตามความถนัด ตามความสามารถของบุคคล ได้พัฒนาทางร่างกาย จิตใจ สังคมและได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย พร้อมทั้งมีค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อีกด้วย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงว่ากิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่าง ๆ ในหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีคุณค่าต่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา คือ เมื่อนักเรียน
ได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมนั้นแล้ว นักเรียนจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้อง
กับข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 เกี่ยวกับ
สิ่งที่นักเรียนได้รับจากกิจกรรมศิลปศึกษาประเภทการเขียนภาพและระบายสี การปั้น แกะสลัก
การพิมพ์ภาพ งานออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ งานสาน ถักทอ และ เย็บปัก คือนักเรียน
ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความรู้ในด้านวิธีการตกแต่งภาพวาดให้สวยงาม รู้วิธีการเตรียมดินก่อนปั้น
เช่น การนวด การคลึงดิน รู้วิธีการพิมพ์ภาพ โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ก้าน
ลำต้น ใบ ดอก ส่วนการออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ งานสาน ถักทอและเย็บปัก
ได้รับความรู้ด้านวิธีการทำงานที่แปลกใหม่
2. ความสามารถที่เพิ่มขึ้นในด้านการตกแต่งภาพให้สวยงาม ตกแต่งรูปปั้นได้
สวยงามตามต้องการ สามารถในการเลือกใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาทำเป็นแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ได้
สามารถเลือกวัสดุที่ไม่ใช่ประโยชน์มาดัดแปลงสร้างสรรค์เป็นรูปภาพตามต้องการได้ และ
สามารถเลือกวัสดุในท้องถิ่นเพื่อสาน เป็นสิ่งต่าง ๆ ได้
3. การมีโอกาสทำงานด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นในกิจกรรมศิลปศึกษา
ประเภทงานสาน ถักทอ และเย็บปัก ที่ต้องทำตามคำแนะนำของครู
4. ความสบายใจ สนุกสนานเพลิดเพลินในการปฏิบัติทุกกิจกรรม
5. ความรู้สึกพอใจผลงานของตนเอง และอยากทำงานศิลปะต่อไปอีกใน
กิจกรรมศิลปศึกษาทุกประเภท
6. การมีโอกาสแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อน เช่น การแบ่งสี กระดาษ
เครื่องเขียนให้เพื่อใช้ หรืออธิบายแนะนำวิธีการทำงานให้แก่เพื่อนที่ไม่เข้าใจหรือทำไม่ได้
7. การรู้จักเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนวิชาศิลปศึกษา เช่น ในกิจกรรม
การเขียนภาพ และระบายสี การปั้น แกะสลัก การออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ
งานสาน ถักทอ และเย็บปัก นักเรียนจะนำวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เคยสะสม เก็บรักษาจาก

ครึ่งก่อนมาใช้ ยกเว้นกิจกรรมการพิมพ์ภาพเท่านั้นที่นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งหาได้ในบ้านหรือโรงเรียนหรือบริเวณใกล้เคียงมาใช้

8. ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทต่าง ๆ คือ ทำให้รู้ว่าคนจะต้องคิดก่อนลงมือทำจริง มีโอกาสคิดและทำงานศิลปะที่แปลกไม่เหมือนใคร สามารถนำผลงานไปตกแต่งประดับได้

9. สามารถฝึกตนเองให้มีระเบียบวินัยในการทำงาน

3. ความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะศึกษาประเภทต่าง ๆ

ครูศิลปะศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษามีการรับรู้ที่ไม่แตกต่างกันในเรื่องความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะศึกษา ตามตารางวิเคราะห์ดังนี้.

ตารางที่ 144 แสดงการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะศึกษา

ที่มีต่อนักเรียนตามระดับชั้นต่าง ๆ ตามการรับรู้ของครูศิลปะศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา

ความเหมาะสม ประเภท กิจกรรมศิลปะศึกษา	ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะ			ทัศนคติและการมองเห็นคุณค่าของศิลปะ		
	ป.1-2	ป.3-4	ป.5-6	ป.1-2	ป.3-4	ป.5-6	ป.1-2	ป.3-4	ป.5-6
1. การเขียนภาพ และระบายสี	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก
2. การปั้นแกะสลัก	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	ปาน กลาง	มาก	ปาน กลาง	ปาน กลาง	มาก
3. การพิมพ์ภาพ	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก
4. งานออกแบบ สร้างสรรค์ จากเศษวัสดุ	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก
5. งานสาน ถักทอ เย็บปัก	ปาน กลาง	ปาน กลาง	มาก	ปาน กลาง	ปาน กลาง	มาก	ปาน กลาง	ปาน กลาง	มาก
6. การรู้คุณค่าทาง ศิลปะ	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก

จากตารางสรุปผลการวิเคราะห์ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่าง ๆ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมที่จะสอนและส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมศิลปศึกษาส่วนใหญ่ในหลักสูตรศิลปศึกษามีเนื้อหาค่อนข้างยากสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ยกเว้นกิจกรรมบางประเภทที่มีความเหมาะสมในการสอนและส่งเสริมมาก คือกิจกรรมการเขียนภาพหลายเส้นต่าง ๆ เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง ฯลฯ ประกอบเป็นรูปทรงอิสระ เป็นรูปธรรมชาติ การปั้นรูปทรงแบบง่าย ๆ เป็นแผ่น ก้อนกลม เป็นเส้นด้วยดินเหนียว การปั้นรูปทรงอิสระแบบต่าง ๆ รูปทรงธรรมชาติด้วยดินเหนียว ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่มีความเหมาะสมมากจะเป็นกิจกรรมศิลปศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็กมากที่สุด ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรศิลปศึกษาหรือครูผู้สอนศิลปศึกษา น่าจะพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีคุณค่ามากและมีความเหมาะสมมากให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เรียนมากยิ่งขึ้น และควรเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาจากง่ายไปหายาก

สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 กิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมที่จะสอนและส่งเสริมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า กิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่าง ๆ ในหลักสูตรที่คัดเลือกให้นักเรียนได้เรียนส่วนใหญ่เหมาะสมดีแล้ว ยกเว้นกิจกรรมบางประเภท เช่น งานสาน ถักทอ และเย็บปัก ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และกิจกรรมการปั้น แกะสลัก มีความเหมาะสมด้านทักษะและทัศนคติการรู้คุณค่าในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะเนื้อหาของกิจกรรมศิลปศึกษาทั้งสองประเภทมีความยากกว่าระดับวุฒิภาวะของนักเรียนระดับชั้นนี้ เช่น การแกะสลักผลไม้ และพืช เช่น มันเทศ แตงกวา เป็นรูปลดหลาดต่าง ๆ การสาน ใบไม้ พืช เป็นรูปทรงตามธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมงานสาน ถักทอ และเย็บปัก หรือการปั้นแกะสลัก ก็ตาม เป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะด้านความพร้อมของการใช้มือ ตา ให้สัมพันธ์กันอย่างดี จะต้องใช้ความประณีต ละเอียด และพิถีพิถันในการทำงาน ซึ่งเด็กในวัยนี้ถึงแม้ว่าจะมีความพร้อมทางการบังคับมือ และการใช้สายตาดีขึ้นกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 แต่ก็ไม่ใช่หมายความว่า จะสามารถทำกิจกรรมศิลปศึกษาทุกประเภทได้คล่องแคล่ว จึงน่าจะมีการปรับปรุงพิจารณาเลือกกิจกรรมศิลปศึกษาประเภทนี้ที่ง่าย ๆ มาสอน เพื่อส่งเสริมให้เกิดทัศนคติและการรู้คุณค่ามากขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้วิภาวดี ยงเจริญ (2525 : 154) ได้ทำการวิจัยปัญหาการสอน กลุ่มสร้างเสริมทักษะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ด้านการสอนศิลปะ ผู้บริหาร

โรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักสวายรักงาม รักการค้นคว้าทดลอง เห็นคุณค่าและประโยชน์ของศิลปวัฒนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ักเรียน

นอกจากนี้จะเห็นว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 กิจกรรมศิลปศึกษาส่วนใหญ่ทุกประเภทมีความเหมาะสมมากในการสอนและส่งเสริมทุกด้าน แสดงว่ากิจกรรมศิลปศึกษาในหลักสูตรของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ ทศนคติและการรู้คุณค่าทางศิลปะดีแล้ว

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

ด้านหลักสูตร

1. ควรมีการปรับปรุงกิจกรรมศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความพร้อมของผู้เรียนในวัยนี้ เพราะผลของการวิจัยปรากฏว่า ครูศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาเห็นว่า กิจกรรมศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ส่วนใหญ่มีคุณค่าและมีความเหมาะสมในระดับปานกลางเท่านั้น เช่น กิจกรรมการลากเส้น และระบายสีตามสีลาจังหวะของเสียงดนตรี ซึ่งเหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในระดับมาก เป็นต้น
2. กิจกรรมศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีคุณค่าในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก และมีเพียงส่วนน้อยที่มีคุณค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ฉะนั้น ถ้ามีการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษา โดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีคุณค่ามากที่สุดและมากไว้ในหลักสูตรและปรับปรุงเนื้อหากิจกรรมศิลปะต่าง ๆ อีกเล็กน้อยให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความพร้อมทางวัยและวุฒิภาวะของนักเรียนแต่ละระดับชั้น จะทำให้กิจกรรมศิลปศึกษาที่มีในหลักสูตรมีคุณภาพดีมากยิ่งขึ้น

ด้านการจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมศิลปะศึกษาจะมีคุณค่าต่อผู้เรียนระดับมากได้ก็ขึ้นอยู่กับ

1. ผู้บริหาร ควรมีการสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์ วัสดุต่าง ๆ และควรเห็นความสำคัญของวิชาศิลปะศึกษาว่าเป็นวิชาที่มีคุณค่าส่งเสริมให้นักเรียน มีลักษณะนิสัยที่ดี โดยให้การสนับสนุนการเรียนการสอนศิลปะศึกษาทุกด้าน

2. ครูผู้สอนศิลปะศึกษา ในการสอนศิลปะศึกษาควรพิจารณาเลือกใช้กิจกรรมศิลปะศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากผลการวิจัยนี้เฉพาะกิจกรรมที่มีคุณค่ามากและมากที่สุดในการ ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

- * หมายถึง มีคุณค่ามาก หรือ มีความเหมาะสมมาก
- ** หมายถึง มีคุณค่ามากที่สุด หรือ มีความเหมาะสมมากที่สุด

(ดูตารางที่ 145 หน้า 345)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 145 แสดงการสรุปผลของกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีคุณค่ามากที่สุด และมากในการส่งเสริมด้านต่าง ๆ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา

ลำดับที่	คุณค่าในด้านการศึกษาศิลปะ	ส่งเสริมความรู้ทางศิลปะ	ส่งเสริมเทคนิคการทำงานศิลปะ	ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ส่งเสริมพัฒนาการทางสุนทรียภาพ	ส่งเสริมความสามัคคีและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	ส่งเสริมความสามัคคีและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	ส่งเสริมการประหยัด	ส่งเสริมการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ส่งเสริมการสร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน	กิจกรรมนี้เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม									
											ความรู้ความเข้าใจและความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมองเห็นคุณค่าของศิลปะ			
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	
1.	ประเภท การเขียนภาพและระบายสี	*		*	*	*														*
2.	การลากเส้นตามความเคลื่อนไหวของท่าทางคน หรือ สัตว์	*	*	*	*	*					*	*		*	*			*	*	*
3.	การลากเส้นตามความเคลื่อนไหวของธรรมชาติ และสิ่งต่าง ๆ เช่น ลมพัด ต้นไม้ไหว	*	*	*	*	*					*	*		*	*					
4.	การลากเส้นเป็นรูปแบบไทย และสากล	*	*	*	*	*			*	*		*		*						*
5.	การลากเส้นเป็นภาพโดยไม่ต้องยกมือ	*	*	*	*	*					*	*		*	*			*	*	*
6.	การลากเส้นด้วยวัสดุ และอุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ เช่น ดินสอ ปากกา ฟูกัน เป็นรูปทรงอิสระ	*	*	*	*	*				*	*		*	*						*
7.	การเขียนภาพหลายเส้นอย่างง่าย เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง ฯลฯ ประกอบเป็นรูปทรงอิสระ หรือรูปทรงธรรมชาติ	*	*	**	*	*			*	*		*	*	*	*			*	*	*
8.	การเขียนภาพด้วยสีดินสอหรือสีเทียนเป็นรูปทรงธรรมชาติ หรือรูปทรงอิสระ หรือเรื่องราวต่างๆ	*	*	**	*	*	*			*	*		*	*				*	*	*

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับ ที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การทำ งาน ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การทาง อารมณ์	ส่งเสริม ความ สนุก เพลิดเพลิน	ส่งเสริม ความ สัมพันธ์ และ การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ หยัด	ส่งเสริม การ ไปใช้ ในชีวิต ประจำวัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	กิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่าของ ศิลปะ		
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
9.	การเขียนภาพด้วยเทคนิคสีเทียน โดยการ ขีด ขีด หรือใช้สีเทียนผสมสีน้ำ	*	*	*	*	*				*		*	*					*	
10.	การทดลองสี หยดสี เทสี ลูบสี เป่าสี เช็ดสี ป้ายสี	*	**	*	*	*	*				*	*		*	*			*	*
11.	การสร้างภาพด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น สีน้ำมันลอยน้ำ	*	*	*	*	*					*	*		*	*			*	
12.	การเขียนภาพตามความคิดของตนเอง โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของมือ เช่น นิ้วมือ เล็บ ฟ่ามือ ฯลฯ	*	*	*	*	*					*	*		*	*			*	*
13.	การเขียนภาพด้วยสีจากธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ ดิน	*	*	*	*	*		*		*		*		*				*	
14.	การเขียนภาพด้วยเศษวัสดุ ที่ใช้แทนคู่กัน เป็นรูปทรงต่าง ๆ อย่างอิสระ	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*		*				*	*
15.	การเขียนภาพถ่ายทอด เหตุการณ์ที่ประทับใจ หรือ เหตุการณ์ในชุมชนสิ่งแวดล้อมด้วยสีน้ำ หรือสีโปสเตอร์ หรือสีเทียน	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*			*	*

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับ ที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การทำ งาน ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การทาง อารมณ์	ส่งเสริม ความ สนุก สนาน เพลิดเพลิน	ส่งเสริม ความ สัมพันธ์ และ การทำงาน ร่วมกับ ผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ หยัด	ส่งเสริม การ นำ ไปใช้ ในชีวิต ประจำวัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	กิจกรรมนี้เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่าของศิลปะ		
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
16.	การเขียนภาพถ่ายทอดแสดงเอกลักษณ์ไทย เช่น วันลอยกระทง พิธีจุดเทียนบั้งไฟ	*	*	*	*	*	*		*	*			*	*		*	*		
17.	การเขียนภาพประกอบเรื่องราวความคิด สร้างสรรค์	*	*	*	*	*			*	*			*	*		*	*		
18.	การเขียนภาพโฆษณา	*	*	*	*	*			*	*				*			*		
19.	การออกแบบเส้น รูปทรง สี	*	*	*	*	*				*				*		*	*		
20.	การออกแบบเกี่ยวกับ แสง - เงา	*	*	*					*					*			*		
21.	การออกแบบเกี่ยวกับรูปร่าง และรูปทรง	*	*	*	*	*			*	*				*			*		
22.	การออกแบบเกี่ยวกับ พื้นผิวลวดลาย	*	*	*	*	*				*			*	*		*	*		
23.	การเขียนภาพประกอบ เนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่บูรณาการกับวิชาศิลปศึกษา เช่น เรื่อง การออกกำลังกาย พันธุ์พืช วันแม่	*	*	*	*	*	*		*	*				*		*	*		

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับ ที่	คุณค่าในด้านการศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การทำ งาน ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การทาง อารมณ์	ส่งเสริม ความ สนุกสนาน เพลิดเพลิน	ส่งเสริม ความสัมพันธ์ และ การทำงาน ร่วมกับ ผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ หัยค์	ส่งเสริม การ นำ ไปใช้ ในชีวิต ประจำ วัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	กิจกรรมนี้เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่าของศิลปะ		
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
1.	ประเภท การปั้น แกะสลัก การปั้นรูปทรงแบบง่าย เช่น เป็นเส้น แผ่น ก้อนกลม ด้วยดินเหนียว	*	*	*	*	*	*			*	*	*	*	*	*	*	*	*	
2.	การปั้นรูปทรงธรรมชาติ เช่น ผลไม้ ดอกไม้ คน สัตว์ ด้วยดินเหนียว	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*	*	*	*	*	*	
3.	การปั้นรูปทรงอิสระด้วยดินเหนียว	*	*	*	*	*	*			*	*	*	*	*	*	*	*	*	
4.	การปั้นรูปทรงเรขาคณิต	*	*		*	*				*		*	*		*	*		*	
5.	การปั้นออกแบบลวดลายด้วยดินน้ำมัน	*	*	*	*	*				*		*	*		*	*		*	
6.	การปั้นรูปด้วยดินเหนียว หรือวัสดุอื่น ๆ เช่น กระดาษ ขี้เลื่อย	*	*	*	*	*						*		*		*		*	
7.	การปั้นดินเหนียว หรือวัสดุอื่น ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำเป็นเครื่องประดับของเล่น ของใช้	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		*	

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การทำงาน ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การทาง อารมณ์	ส่งเสริม ความ สนุก เพลิดเพลิน	ส่งเสริม ความสัมพันธ์ และ การทำ งานร่วมกับผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ หยัด	ส่งเสริม การ นำไป ใช้ใน ชีวิต ประจำวัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	กิจกรรมนี้เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่าของศิลปะ		
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
8.	การปั้นด้วยกระดาษหรือเศษวัสดุที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นเป็นรูปผลไม้ คน สัตว์ เป็นภาพปูนค้ำ (คือ ลักษณะของการปั้นที่เป็นแผ่นปูนติดกับฉาก พื้นหลังที่รองรับภาพปั้น ซึ่งปูนขึ้นมาเล็กน้อย เท่านั้น)	*	*	*	*	*	*	*	*	*			*			*			
9.	การปั้นด้วยกระดาษเป็นรูปผลไม้ คน สัตว์ สิ่งของเป็นรูปลอยตัว (คือ ลักษณะรูปปั้น ที่มองเห็นได้รอบตัวทั้งหมด)	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
10.	การปั้นด้วยเศษวัสดุ เช่น ซีลี้อย เศษโฟม เป็นรูปผลไม้ คน สัตว์ สิ่งของเป็นรูปลอยตัว	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
11.	การปั้นภาพประกอบเรื่องราวเหตุการณ์ ในชุมชน หรือวันสำคัญ ด้วยดิน	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
12.	การปั้นดิน หรือวัสดุอื่น ตามความคิด จินตนาการ	*	*	**	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
13.	การแกะสลักผลไม้ และพืช เช่น มันเทศ แตงกวา มะละกอ หววกกล้วย ฯลฯ เป็นรูปลวดลายต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับ ที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การทำงาน ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การทาง อารมณ์	ส่งเสริม ความ สนุก สนาน เพลิดเพลิน	ส่งเสริม ความสัมพันธ์ และ การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ หัด	ส่งเสริม การ นำไป ใช้ ในชีวิต ประจำวัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	กิจกรรมนี้ เหมาะกับระดับชั้นในกาส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่า ของ ศิลปะ		
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
14.	การแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อน เช่น เศษโฟม สบู๋ ขางลม ไม้เนื้ออ่อน	*	*	*	*	*											*		
15.	การพับผ้าเป็นรูปทรงธรรมชาติ หรือรูปทรง อิสระ	*	*	*	*	*											*		
16.	การสร้างสรรค์สามทราวาย เพื่อดำยทอด เรื่องราว เหตุการณ์ในชุมชนหรือวันสำคัญ	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		*	*		
1.	ประเภท การพิมพ์ การพิมพ์ภาพจากส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ใบไม้ ผลไม้ เปลือกไม้ ให้เป็นรูปทรง อิสระ ลวดลายต่าง ๆ หรือรูปทรงเรขาคณิต	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		
2.	การพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ก้อนหิน เปลือกหอย ให้เป็นรูปทรงอิสระ ลวดลาย ต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		
3.	การพิมพ์ภาพจากเศษวัสดุสิ่งเคราะห์ที่หาได้ ง่ายในท้องถิ่น เช่น ผาจาก ไม้บรรทัด ดินสอ ฟองน้ำ เป็นรูปทรงอิสระหรือลวดลายต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การท า ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้าง สรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การท า อา ร ม ณ	ส่งเสริม ความ สน ม าน พ ล ิ น	ส่งเสริม ความ สัมพันธ์ และ การท า งาน ร ่วม ก ับ ผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ ย ก	ส่งเสริม การ นำ ไป ใช้ ใน ชี วิ ต ประ จ ำ วัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัย ที่ ดี ใน การ ท า งาน	กิจกรรมนี้เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่า ของศิลปะ		
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
4.	การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของมือ เช่น นิ้วมือ สันมือ ฝ่ามือให้เป็นรูปทรงอิสระ หรือเรื่องราวต่าง ๆ	*	*	*	*	*				*	*		*	*		*	*		
5.	การพิมพ์ภาพจากพื้นวัสดุที่ผิวมัน หรือผิวหยาบ เช่น กระดาษ ไม้ ให้เป็นรูปทรงอิสระ หรือ เรื่องราวต่าง ๆ	*	*	*	*	*				*		*				*	*		
6.	การพิมพ์ภาพด้วยแม่พิมพ์ที่นักเรียนสร้างขึ้นจาก เศษวัสดุต่าง ๆ เช่น เชือก กระดาษขุ่น	*	*	*	*	*	*			*	*		*	*		*	*		
7.	การพิมพ์ภาพด้วยแม่พิมพ์ที่มีรอยบุบ พิมพ์เป็นลวดลายต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*			*		*	*		*	*	*		
8.	การพิมพ์ภาพโดยใช้แม่พิมพ์หลาย ๆ ชนิด เช่น แม่พิมพ์จาก ฟีส เศษวัสดุต่าง ๆ มาประกอบเป็นเรื่องราว	*	*	*	*	*	*			*	*		*	*		*	*		
9.	การพิมพ์ภาพแกะไม้เนื้ออ่อน พิมพ์เป็นรูปทรง อิสระ ลวดลาย หรือ เรื่องราวต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*			*		*				*	*		

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับ ที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	กิจกรรมนี้ เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
		ความรู้ ทาง ศิลปะ	เทคนิค การทำ งาน ศิลปะ	ความคิด สร้างสรรค์	พัฒนา การทาง อารมณ์	ความ สนุก เพลิดเพลิน	ความ สัมพันธ์ และ การทำงาน ร่วมกับ ผู้อื่น	การ ประ หยัด	การ นำ ไปใช้ ในชีวิต ประจำ วัน	การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมองเห็นคุณค่า ของศิลปะ		
		ป, 1-2	ป, 3-4	ป, 5-6	ป, 1-2	ป, 3-4	ป, 5-6	ป, 1-2	ป, 3-4	ป, 5-6	ป, 1-2	ป, 3-4	ป, 5-6	ป, 1-2	ป, 3-4	ป, 5-6			
1.	ประเภทงานออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ การสร้างภาพด้วยการตัด บ้วน ฉีก กระดาษ ปะติด เป็นรูปทรงธรรมชาติ รูปทรงอิสระ รูปทรงเรขาคณิต	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		*	*
2.	การสร้างภาพปะจากภาพถ่าย หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษ เศษวัสดุอื่น ๆ ได้เป็นรูปทรงอิสระ หรือประกอบเป็นเรื่องราว	*	*	*	*	*	*		*			*	*		*			*	*
3.	การประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุธรรมชาติ เช่น เปลือกไข่ เปลือกหอย กาบมะพร้าว เป็นของ เล่นหรือเครื่องประดับตกแต่งหรือของใช้	*	*	*	*	*	*	*		*		*	*		*	*		*	*
4.	การประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุสังเคราะห์ เช่น เชือกไนล่อน ลวด หลอดกาแฟ เป็นของใช้ ของเล่น เครื่องประดับ	*	*	*	*	*	*		*			*	*		*	*		*	*
5.	การสร้างภาพหมุนจากวัสดุ ท้องถิ่น หรือ จากเศษวัสดุอื่น ๆ	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		*	*
6.	การสร้างภาพแขวนจากวัสดุท้องถิ่น หรือ จากเศษวัสดุอื่น ๆ	*	*	*	*	*	*	*	*	*					*			*	*

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับ ที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การทำ งาน ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การทาง อารมณ์	ส่งเสริม ความ สนุก เพลิดเพลิน	ส่งเสริม ความสัมพันธ์ และ การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ ยัค หัยค์	ส่งเสริม การ นำ ไปใช้ ในชีวิต ประจำวัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	กิจกรรมนี้เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่า ของศิลปะ		
											ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
7.	การพับกระดาษ เป็นรูปทรงธรรมชาติ รูปทรงอิสระ หรือ รูปทรงเรขาคณิต	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
8.	การพับกระดาษเป็นรูปทรงต่าง ๆ ประกอบ เป็นเรื่องราว	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
9.	งานโครงสร้างด้วยเศษวัสดุ เช่น กระดาษ แข็ง ก่อของ ขวด กระดาษใส่ไข่ ไม้ไอศ- ครีม และสิ่งอื่น ๆ ทำเป็นของใช้ ของเล่น ของประดับตกแต่ง	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
10.	การจัดตกแต่งกระเบาะทรายเป็นเรื่องราว ต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			
11.	การจัดตกแต่ง แจกันดอกไม้		*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*			

ศูนย์วิทยุทัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับ ที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม ความรู้ ทาง ศิลปะ	ส่งเสริม เทคนิค การทำ งาน ศิลปะ	ส่งเสริม ความคิด สร้าง สรรค์	ส่งเสริม พัฒนา การทาง อารมณ์	ส่งเสริม ความ สนทน ผลิต เพลิน	ส่งเสริม ความ สัมพันธ์ และ การทำ งานร่วม กับผู้อื่น	ส่งเสริม การ ประ ทับค์	ส่งเสริม การ นำ ไปใช้ ในชีวิต ประจำ วัน	ส่งเสริม การ สร้าง นิสัยที่ดี ในการ ทำงาน	กิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
											ความรู้ความเข้าใจและ ความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมอง เห็นคุณค่าของศิลปะ		
											ป 1-2	ป 3-4	ป 5-6	ป 1-2	ป 3-4	ป 5-6	ป 1-2	ป 3-4	ป 5-6
1.	ประเภทงานสาน ถักทอ และเย็บปัก การสานกระดาษเป็นรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงอิสระ เช่น สัตว์ ดอกไม้ ของใช้ ของเล่น	*	*	*	*	*	*							*			*		
2.	การสาน ไม้ไผ่ หวี เป็นรูปทรงสามเหลี่ยม	*	*	*	*	*	*	*				*		*			*		
3.	การสาน เศษวัสดุ เช่น ริมบิ้น หลอดกาแฟ เป็นของใช้ ของเล่น เครื่องประดับ	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		*	*	*		
4.	การถักเชือกเป็นของใช้ เครื่องประดับ ตกแต่ง	*	*	*	*	*			*	*		*	*				*		
5.	การเย็บปักด้วยมือ เป็นเครื่องตกแต่งของใช้	*	*	*	*	*			*	*		*	*				*		
6.	การทอจากเศษวัสดุ ด้วยมือ เป็นเครื่อง- ประดับตกแต่ง ของใช้	*	*	*	*	*			*	*		*	*				*		

ตารางที่ 145 (ต่อ)

ลำดับที่	คุณค่าในด้านการ กิจกรรมศิลปศึกษา	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	ส่งเสริม	กิจกรรมนี้เหมาะกับระดับชั้นในการส่งเสริม								
		ความรู้ทางศิลปะ	เทคนิคการทำงานศิลปะ	ความคิดสร้างสรรค์	พัฒนาการทางอารมณ์	ความสามัคคี	ความสามัคคีและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	การประหยัด	การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	การสร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน	ความรู้ความเข้าใจและความคิดสร้างสรรค์			ทักษะทางศิลปะ			ทัศนคติและการมองเห็นคุณค่าของศิลปะ		
		ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6			
1.	ประเภท การรู้คุณค่าทางศิลปะ การชมนิทรรศการตามสถานที่ต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*		*	*
2.	การจัดนิทรรศการ	*	*	*	*	*	*		*			*	*		*	*		*	*
3.	การจัดนิทรรศการ	*	*	*	*	*	*		*			*	*		*	*		*	*
4.	การพัฒนาทัศนศึกษาและสำรวจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชมสถานที่สำคัญสวยงามต่าง ๆ	*	*	*	*	*	*		*			*	*		*	*		*	*

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมวิชาอื่น ๆ เช่น พลศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย หรือวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบว่าคุณค่าของกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น มีผลในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนเพียงใดและมีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้นมากน้อยเพียงใด เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของครูศิลปศึกษาและนักเรียนในเขตท้องถิ่นอื่นที่อยู่จังหวัดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา และคุณค่าของกิจกรรมศิลปศึกษาในหลักสูตร เพื่อจะได้รับทราบว่ากิจกรรมศิลปศึกษาที่มีในหลักสูตรได้เอื้ออำนวย ส่งเสริมให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่ดีอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใดในเขตการศึกษาต่าง ๆ และทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาในเขตการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงวิชาศิลปศึกษาต่อไป

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ผู้บริหารและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของวิชานี้มากขึ้น ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการปรับปรุงศิลปศึกษาต่อไปข้างหน้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย